

01.09.2017 Koolieelsete lasteasutuste eesti keele kui teise keele metoodikakeskuste tegevusest

Artikli autor: Kadri Peterson, SA INNOVE, keelekümbluskeskuse peaspetsialist (lasteaiaprogrammid)

Lasteasutuses tervikuna või mõnes rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, alustatakse eesti keele õpet kolmeaastaselt kas eraldi keeletegevuste kaudu, keeleõpet teiste tegevustega lõimides või keelekümbluse metoodikat rakendades.

Eesti keele õpetamine väga heal tasemel on tänapäeval üks tähtsamatest prioriteetidest vene õppekeelega lasteaedades. See on isegi üks kriteeriumitest, mille järgi vanemad otsustavad, kuhu lasteaeda oma laps panna. Selleks, et õppeprotsess oleks edukas, on vaja pidevalt panustada õpetajate koolitamisele ja õppemeetodite uuendamisele. Eesti keele kui teise keele metoodikakeskus on väga oluline koht pedagoogide arendamiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Maria Kask (Tallinna Rukkilille Lasteaia eesti keele õpetaja, metoodikakeskuse koordinaator): 2006.aastal loodi Eesti Keele kui Teise Keele Õpetajate Liidu, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Integratsiooni Sihtasutuse koostöös esimene lasteaedade eesti keele õpetajate metoodikakeskus (edaspidi metoodikakeskus) Tallinna Tähekesse Lasteaias. Metoodikakeskuse tegevus oli alguses suunatud vene õppekeelega koolieelsete lasteasutuste õpetajatele, kes õpetasid eesti keelt (eesti keele õpetaja) või eesti keeles (keelekümblsruhma õpetaja).

Tänaseks on tegevus laienenud ka eesti õppekeelega koolieelsetesse õppeasutustesse ja rühmadesse, kus õpetatakse rühma õppekeelest erineva kodukeelega lapsi. See tingis uute metoodikakeskuste asutamise.

2016.aastal tegutsesid metoodikakeskused viie lasteasutuse juures:

Tallinna Suur-Pae Lasteaed,
Tallinna Sinilille Lasteaed,
Tartu Lasteaed Kelluke,
Narva Lasteaed Päikene ja
Kohtla-Järve Lasteaed Kirju-Mirju.

Metoodikakeskustes viidi 2016. aastal läbi 62 erinevat üritust, kus osales 876 õpetajat.

Mõned näiteid 2016. aastal metoodikakeskuste poolt läbiviidud üritustest:

- **Õppepäev** kõigis metoodikakeskustes „**Keelekümblsruhma lapse keelelise arengu hindamine**“. Metoodilise juhendmaterjali tutvustamine, mis on kättesaadav ka Keelekümblusprogrammi kodulehel.
- Metoodikakeskused korraldasid oma **piirkonna õpetajatele õppereisi**.
- Metoodikakeskused viisid läbi **oma tegevust tutvustavad üritused lasteasutuste juhtidele ja õpetajatele**.
- **Õppepäev „Lapse koolivalmidus eesti keele valdkonnas“.**
- **Koolitus “Koostöö lastevanematega lapse keeleõppe toetamisel”.**
- **Töökogemuslik seminar „Õpetajate poolt valmistatud õppemängud“.**
- **Ettelugemise päev „Kuidas lugeda nii, et kõigil oleks huvitav“.**
- **Seminar „E-õppevahendid eesti keele õppes“.**
- **Koolitus “Eesti keele kui teise keele õpe häälikuõpetuse vaatevinklist“.**
- **Täieliku keelekümblusega rühma lõimitud tegevuste vaatlused.**
- **Keeleõppe läbiviimise võimalused õues** (temaatilised liikumismängud, ümbritseva keskkonna tundmaõppimise mängulised tegevused).

- Nädalateemade löikes **õppevara väljatöötamine (praktikum õpetajalt-õpetajale)** jms

Alljärgnevalt mõned nopped õpetajate tagasisidest metoodikakeskuste tegevusele: **Kohtla-Järve Lasteaed Kirju-Mirju metoodikakeskus** on aktiivselt töötav keskus, mis on avatud kõigile õpetajatele. Metoodikakeskuse poolt korraldatavad koolitused on mitmekesised, harivad ja silmaringi laiendavad, mis käsitlevad erinevaid teemasid. Mulle meeldib see, et info koolitustest ja üritustest jõuab alati õigeaegselt õpetajateni ning siis saab juba ise otsustada, millistest koolitustest osa võtta. Keskuse koordinaator tutvustab alati meelsasti keskuse tööd ning keskuses olevaid raamatuid, mängu ja õppematerjale, mida on võimalik laenutada. Anneli Tjuljakov (Sillamäe Lasteaed Pääsupesa)

Heaks võimaluseks metoodikakeskuses on sealsed **mängutoad**, kuhu saab minna oma rühma lastega mängima. Olen seda võimalust kasutanud kahel korral. Lapsed saavad vaadata raamatuid, mängida lauamänge, joonistada ja isegi meisterdada. Lastele meeldib ka Smart-tahvlile kirjutada ja joonistada ning kui aega on, siis vaatame ka huvitavaid filme. Samal ajal on õpetajal võimalus vestelda koordinaatoriga ja valida enda jaoks vajalikku õppematerjali. Lastele seal meeldib ja lahkudes küsitakse, millal jälle võib tulla. Kairi-Merle Kostina (Kohtla-Järve Lasteaed Aljonuška)

2017.aastal tegutseb juba kuus metoodikakeskust ja kokku lepitud nende tegevuspiirkonnad:

- **Tallinna Suur-Pae Lasteaed (Tallinn, Harjumaa ja Lääne-Virumaa)**
- **Tallinna Vindi Lasteaed (Tallinn, Harju- ja Pärnumaa)**
- **Tallinna Rukkilille Lasteaed (Tallinn, Harju- ja Läänemaa)**
- **Narva Lasteaed Päikene (Ida-Virumaa)**
- **Kohtla-Järve Lasteaed Kirju-Mirju (Ida-Virumaa)**
- **Tartu Lasteaed Kelluke (Tartu-, Valga-, Jõgeva- ja Järvamaa)**

Vaatamata sellele, et metoodikakeskuste tegevus on piirkondlik, võivad õpetajad, vabade kohtade olemasolul, osaleda ka väljaspool teeninduspiirkonda toimuvatel üritustel. Kuna Tallinnas ja Harjumaal on metoodikakeskuste ürituste vastu huvi märgatavalt suurenenud, tegutseb Tallinnas kolm piirkondlikku metoodikakeskust. Seda tingis ka asjaolu, et metoodikakeskuste tegevustes hakkasid osalema ka eesti õppekeele rühmade õpetajad, kelle rühmas on eesti keelest erineva kodukeele lapsi.

Metoodikakeskuse ülesanded on:

- Lasteasutuste õpetajatele koostöövõimaluste pakkumine piirkonnas aktuaalsetel teemadel (üritused, koosolekud, näitused jms).
- Koolieelsete lasteasutuste teavitamine nõustamise ja koolituste võimalustest.
- Nõustamisvajaduste väljaselgitamine ja nõustamistegevuste korraldamine, toetamaks õpetajate professionaalset arengut (koostöös keelekümblusprogrammi nõustajate võrgustikuga).
- Praktiliste töötubade korraldamine, kus tutvustatakse uusi metoodikaid/materjale, töökogemusi ja õnnestumisi, viiakse läbi näidistegevusi, valmistatakse õppevahendeid ja materjale.
- Õppekäikude korraldamine, nt teistesse lasteasutustesse jmt.
- Metoodilise kirjanduse ja õppematerjalide kogumine ning laenutamine.
- Tegevusest teavitamine metoodikakeskusena toimiva lasteasutuse kodulehel.
- Töötubade, seminaride käigus loodava õppe- ja metoodilise materjali kättesaadavaks tegemine metoodikakeskusena toimiva lasteasutuse kodulehel.

Metoodikakeskus on avatud vähemalt kahel korral nädalas (kokku 4 tundi).

Aasta tegevusplaani koostamisel arvestatakse õpetajate soovide ja vajadustega. Aasta tegevusplaani on avalikustatud asutuse kodulehel, nagu muu teave metoodikakeskuse kohta.

Tegevuse sisuaruannetes on metoodikakeskused välja toonud oma olulisemaid õnnestumisi. Olgu siinkohal toodud mõned näited.

Töötubades „Parimad praktikad“ tutvustavad õpetajad uusi õppemänge, külastavad lahtisi tegevusi. Tahan julgustada õpetajaid kutsuma kolleege oma tegevusi külastama. Tahan tänada väga huvitava päeva eest Riina Salakut (Tallinna Raadiku Lasteaia eesti keele õpetaja), kes viis läbi väga sisuka töötoa „Kõne- ja hääldamisoskuse arendamine ja sõnavara laiendamine“.

Õpetajate poolt nõutum koolitaja on Tallinna Tähekesse Lasteaia eesti keele õpetaja-metoodik Lea Maiberg, kes viib läbi lahtisi tegevusi, seminare ja on tuntud paljude õppematerjalide autorina. Tema läbiviidud üritusi tuleb sageli korrata, kuna osaleda soovijaid on rohkesti. Töötuba „Väikelastele sobivad tähtpäevade stsenaariumid, laulud, luuletused“ panid aluse E-luulekogumikule, mis pidevalt täieneb. See on üleval ka metoodikakeskuse kodulehel. Metoodikakeskuse juures on avatud „Mängutuba“, kuhu õpetajad saavad tulla oma lastega mängima keeleõppe mängu.

Mängutuba töötab tööpäevadel kella 9.00–11.00.

Natalja Lunjova, Tallinna Suur-Pae lasteaia metoodikakeskuse koordinaator

Õpetajate tagasiside põhjal osutus Tartu Lasteaed Kelluke metoodikakeskuse üheks huvitavamaks ürituseks **töötuba „SüSi-skeemid keeleõppes“**. Selle tegevuse käigus said õpetajad teada, et SüSi-skeemid aitavad kontsentreerida laste tähelepanu, arvestada iga lapse mälu eripärasustega. Õpetajad said katsetada skeemide koostamist ja selgus, et SüSi-skeemid lihtsustavad keeleõpet ning õpetaja igapäevaseid toiminguid, sest õpetavad last reageerima koheselt küsimustele. SüSi-skeeme võib kasutada lausete ja lugude koostamisel. SüSi-skeemid annavad võimalusi muuta luuletuste pähe õppimine huvitavaks. Antud ürituse käigus valmistasid õpetajad ise luuletuste skeeme, esitlesid neid teistele õpetajatele. Töötoa tulemusena sai valmis luuletuste skeemide kogumik, mida õpetajad saavad kasutada oma töös.

Julia Eskor, Tartu Lasteaed Kelluke metoodikakeskuse koordinaator

Võtsime vastu **Tallinna Ülikooli alushariduse pedagoogika eriala tudengeid**, kes vaatsid keelekümbelrühma tegevusi ning tutvustasime neile metoodikakeskuse tegevust.

Marje Sarapuu, Tallinna Vindi Lasteaia metoodikakeskuse koordinaator

Töökogemuste vahetamine on väga oluline õpetajate jaoks. Facebookis on moodustatud grupp „Eesti keel lasteaias“. Siin saavad ühiste huvidega õpetajad tutvustada oma töökogemusi, küsida abi kolleegidelt, leida uusi ideid

oma tööks. Metoodikakeskuse ürituste pildid ja videod on samuti lisatud sellele lehele.

Korraldati ümarlaud „Tulemuslik koostöö koolide ja lasteaedade eesti keele õpetamisel“, kuhu olid oodatud lasteaedade ja algklasside eesti keele õpetajad. Üheskoos otsisime vastuseid küsimustele: Millise ettevalmistusega peaks olema esimesse klassi minev laps? Kui rahul on kooli õpetajad laste eesti keele üldise tasemega? Mis teemad või oskused vajaksid õpetamisel suuremat tähelepanu ja võiksid olla paremini lasteaias ette valmistatud? Milliseid ühisprojekte korraldatakse koolides/lasteaedades? Piirkonna lasteaias ja kooli õpetajad leidsid võimaluse tutvuda üksteisega ning arutada koostöö võimalusi.

Kevadel käisid eesti keele õpetajad ekskursioonil Tallinna vanalinnas. Ürituse viis läbi OÜ Õrreke nii, nagu osaleksid sellel lapsed. Seiklesime vanalinnas ja kuulasime keskajaga seotud legende ning lugusid. 45-minutilisele ekskursioonile järgnes keskaegses stuudioruumis viktoriin ja muinasjutu kuulamine.

Maria Kask, Tallinna Rukkilille lasteaias metoodikakeskuse koordinaator

Haarasime metoodikakeskuse tegevusse ka eesti õppekeelelasteaedade õpetajad, kes kurtsid, et neil puudub teave, kuidas õpetada ja käituda eesti keelest erineva kodukeelelastega. Oma küsimustele said nad vastused kohtumisel Natalja Mjalitsinaga, kes igapäevaselt juhib SA Innove õppekava- ja metoodikakeskust.

Helgi Niine, Tallinna Lasteaed Sinilill metoodikakeskuse koordinaator 2015–2016

Metoodikakeskuste tegevust toetab Haridus- ja Teadusministeerium ning koordineerib SA Innove. Uue metoodikakeskuste moodustamiseks viib SA Innove läbi avaliku konkursi, sõlmib nendega koostöölepingud, kinnitab aasta tegevusplaanid ning tegevuse aruanded ja suunab metoodikakeskuste koostööd.

Üksteist aastat metoodikakeskuste toimimist on näidanud, et nende tegevus on õpetajate jaoks oluline ja vajalik eelkõige seetõttu, et nad saavad ise sisu ja tegevusi mõjutada. Tegevuse edukuse on taganud motiveeritud koordinaatorid ja neid toetavad asutuste juhid.

Kadri Peterson
SA Innove
Keelekümbluse peaspetsialist (lasteaiaprogrammid)
01.september 2017